

LAGEN OM MOTSTÅNDSKRAFT HOS KRITISKA VERKSAMHETSUTÖVARE

Checklista för bakgrundskontroller

För HR- och säkerhetsansvariga i verksamheter som kan identifieras som kritiska verksamhetsutövare och omfattas av lagens krav på personalsäkerhet.

LAGEN I FYRA SIFFROR

10 mån

från beslut om
identifiering till att
kontrollerna ska vara på
plats

6 mån

högsta ålder på utdraget
ur belastningsregistret

2 år

längsta tid mellan
kontroller – och hur länge
anteckningen sparas

1 år

befattningsanalysen ska
uppdateras minst en gång
per år

En svensk lag för ett EU-direktiv

Lagen om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare genomför EU:s CER-direktiv (2022/2557). Den gäller fysisk och organisatorisk motståndskraft ur ett allriskperspektiv – och kompletterar cybersäkerhetslagen, som reglerar nätverk och informationssystem.

Vem kan identifieras som kritisk?

1 Samhällsviktig tjänst

Verksamheten tillhandahåller en eller flera samhällsviktiga tjänster.

2 Utpekad sektor

Den omfattas av en kategori i direktivets bilaga – eller är en myndighet som regeringen pekar ut.

3 Infrastruktur i Sverige

Den bedriver verksamhet och har kritisk infrastruktur här.

4 Betydande störning

En incident skulle få betydande störande effekt på tjänsten eller på tjänster som är beroende av den.

Tillsynsmyndigheten beslutar om identifiering i varje enskilt fall. Den som identifieras blir också väsentlig verksamhetsutövare enligt cybersäkerhetslagen.

Tidslinje

● Juli 2026	Regeringen lämnar proposition 2025/26:303 till riksdagen.
● 13 oktober 2026	Motionstiden i riksdagen löper ut.
● 1 januari 2027	Lagen föreslås träda i kraft.
● Beslut om identifiering	Tillsynsmyndigheten beslutar att verksamheten är kritisk. Härifrån räknas fristerna.
○ + 9 månader	Riskbedömningen ska vara gjord och dokumenterad.
○ + 10 månader	Åtgärder för motståndskraft ska vara på plats – inklusive befattningsanalys och bakgrundskontroller.

Riksdagen har ännu inte fattat beslut. Datum och detaljer kan ändras, och myndigheterna väntas meddela föreskrifter som preciserar kraven.

Sektorer, tillsyn och sanktioner

Här gäller lagens skyldigheter

- **Energi** – el, fjärrvärme och fjärrkyla, olja, gas, vätgas
- **Transport** – luftfart, järnväg, sjöfart, väg, kollektivtrafik
- **Hälso- och sjukvård**
- **Dricksvatten**
- **Avloppsvatten**
- **Livsmedel** – produktion, bearbetning, distribution
- **Offentlig förvaltning**
- **Rymden**

Identifieras – men utan skyldigheter

- ☐ **Bankverksamhet**
- ☐ **Finansmarknadsinfrastruktur**
- ☐ **Digital infrastruktur**

Enligt propositionen gäller inte lagens skyldigheter, inklusive bakgrundskontroll, för den del av verksamheten som identifieras inom dessa sektorer (1 kap. 4 §) – till exempel verksamhet som avser datacentertjänster. Identifiering i fler sektorer, säkerhetsskyddslagen eller kundkrav kan ändå ställa krav.

Andra undantag

Säkerhetskänslig verksamhet

Undantas helt eller delvis, beroende på hur stor del som är säkerhetskänslig (1 kap. 5 §).

Motsvarande krav i andra regler

Ställer andra regler minst lika långtgående krav, till exempel för hamnskydd, gäller de.

Tillsyn

Myndigheten för civilt försvar (MCF) föreslås bli gemensam kontaktpunkt. Regeringen pekar ut tillsynsmyndigheter per sektor. De får begära uppgifter, göra platsbesök och förelägga vid vite.

Föreslagna sanktionsavgifter

2 % eller 10 MEUR

Högst det högre av 2 procent av den globala årsomsättningen och 10 miljoner euro för företag. Lägst 5 000 kronor. Offentliga verksamhetsutövare: högst 10 miljoner kronor.

Europeisk betydelse Tillhandahåller ni en samhällsviktig tjänst i minst sex EU-länder ska det anmälas till myndigheten.

Vad lagen kräver

Personalsäkerhet är en av de åtgärder för motståndskraft som lagen kräver (3 kap. 3 §). Kärnan är fyra steg – och en tydlig gräns för vad som får dokumenteras.

1

Befattningsanalys

3 kap. 4 §

Analysera och dokumentera vilka befattningar där deltagandet i verksamheten innebär möjlighet att orsaka **mer än ringa störning** i den samhällsviktiga tjänsten. Uppdatera vid behov och minst en gång om året.

2

Bakgrundskontroll

3 kap. 5 §

Säkerställ att den som deltar eller ska delta i verksamheten i en sådan befattning har genomgått en bakgrundskontroll: **styrkt identitet** och **registerkontroll**.

3

Registerkontroll

3 kap. 6 §

Personen visar på begäran upp ett utdrag ur belastningsregistret. Utdraget får inte vara **äldre än sex månader**. Regeringen bestämmer vilka uppgifter det innehåller.

4

Anteckning

3 kap. 7 §

Anteckna att identiteten styrkts och att utdraget visats upp. Anteckningen sparas i två år.

24 mån

Förnyad kontroll

När det finns skäl för det, och senast två år efter den senaste kontrollen (3 kap. 5 §).

Kunskap och medvetenhet

3 kap. 3 §

Berörd personal ska få kunskap om verksamhetens åtgärder för motståndskraft.

Kontaktpunkt

3 kap. 8 §

Verksamheten ska utse en kontaktpunkt för tillsynsmyndigheten.

Vem ska kontrolleras – och vad får sparas?

Inte bara anställda

Lagen talar om personer som **deltar i eller ska delta i verksamheten**. CER-direktivet anger dessutom att externa tjänsteleverantörers personal ska beaktas. Konsulter, entreprenörer och underleverantörers personal kan därför omfattas när de deltar i en befattning som pekats ut i befattningsanalysen. Kravets exakta räckvidd kan preciseras genom föreskrifter och tillsynspraxis.

Sistecs exempel på befattningar som kan pekas ut:

Driftchefer

Kontrollrumspersonal

Systemadministratörer

Säkerhetsansvariga

Underhållstekniker

Entreprenörer med tillträde till kritisk infrastruktur

Dokumentationsförbudet

Ska antecknas

- ✓ Att personen har styrkt sin identitet
- ✓ Att utdraget ur belastningsregistret har visats upp

Anteckningen behöver kunna knytas till rätt person och datum för uppföljning och gallring.

Får inte sparas

- ✗ Kopia av registerutdraget
- ✗ Uppgifter ur utdraget, till exempel domar
- ✗ Annan dokumentation av kontrollen än anteckningen

2 år

Anteckningen bevaras i två år från den dag kontrollen avslutades (3 kap. 7 §) och gallras sedan. Id-handlingar som arbetsgivaren sparar av andra skäl, till exempel enligt utlänningsförordningen, påverkas inte.

Identiteten är grunden

Lagen kräver att personen styrker sin identitet och visar upp ett utdrag ur belastningsregistret – men anger inte hur identiteten ska kontrolleras. Samtidigt förekommer falska och förfälskade id-handlingar på arbetsmarknaden.

Ett registerutdrag säger bara något om personen framför er – om identiteten är rätt.

Så gör ni kontrollen säker

Rekommendation

Lagtexten anger ingen särskild metod för identitetskontrollen – den kräver bara att identiteten styrks. Punkterna nedan är Sistecs råd för att kontrollen ska bli tillförlitlig.

- ✓ Kontrollera id-handlingen vid ett fysiskt möte.
- ✓ Låt utbildad personal göra en äkthetsanalys – enbart visuell granskning ger större risk att förfälskningar missas.
- ✓ Godkänn som huvudregel endast giltiga id-handlingar.
- ✓ Stäm av att registerutdraget gäller samma person som id-handlingen.

Det här står på spel

Sabotage

Spionage

Infiltration av kriminella

Penningmålvakter som anställda

Möjliggörare

Arbetslivskriminalitet

Förbered organisationen

Lagkrav

följer direkt av lagtexten

Rekommendation

Sistecs råd för en fungerande process

01 Ta reda på om ni kan omfattas

Rekommendation

Gå igenom sektorerna och kriterierna. Följ tillsynsmyndighetens besked och kommande föreskrifter.

02 Utse ansvarig och kontaktpunkt

Lagkrav

3 kap. 8 §

En ansvarig för personalsäkerheten, gärna samma person som är kontaktpunkt mot tillsynsmyndigheten.

03 Planera mot tidsfristerna

Rekommendation

Riskbedömning inom 9 månader och bakgrundskontroller inom 10 månader från beslutet om identifiering.

04 Gör riskbedömningen

Lagkrav

3 kap. 2 §

Dokumentera alla relevanta risker. Uppdatera vid behov och minst vart fjärde år. Den är grunden för befattningsanalysen.

05 Upprätta en plan för motståndskraft

Lagkrav

3 kap. 3 §

Beskriv vidtagna och planerade åtgärder, inklusive personalsäkerhet – och följ planen.

06 Skriv interna rutiner

Rekommendation

Vem gör kontrollerna, hur ofta, hur anteckningar förs och när de gallras.

07 Utbilda berörd personal

Lagkrav

3 kap. 3 §

Ge kunskap om åtgärderna för motståndskraft, och lär chefer och HR rutinerna.

Genomför och följ upp

Lagkrav

följer direkt av lagtexten

Rekommendation

Sistecs råd för en fungerande process

01 Gör befattningsanalysen

Lagkrav

Peka ut befattningar som kan orsaka mer än ringa störning, även externa. Uppdatera minst en gång om året.

3 kap. 4 §

02 Ställ krav på leverantörer

Rekommendation

Överväg att i leverantörsavtal reglera att externa personer i utpekade befattningar kontrolleras innan de börjar.

03 Kontrollera före tillträde

Lagkrav

Den som ska delta i en utpekad befattning ska vara kontrollerad. I praktiken: vid nyanställning, vid omplacering och innan en extern person börjar.

3 kap. 5 §

04 Styrk identiteten, ta emot utdraget

Lagkrav

Kontrollera id-handlingen. Utdraget ur belastningsregistret får vara högst sex månader gammalt.

3 kap. 5–6 §§

05 Anteckna – inget mer

Lagkrav

Anteckna att identiteten styrkts och att utdraget visats upp. Spara anteckningen i två år.

3 kap. 7 §

06 Förnya i tid

Lagkrav

Senast 24 månader efter förra kontrollen, tidigare om det finns skäl. Sätt påminnelser i god tid.

3 kap. 5 §

07 Följ upp internt

Rekommendation

Kontrollera att ingen missas. Tillsynsmyndigheten kan begära uppgifter och göra platsbesök.

Checklista

Lagkrav

Rekommendation

FÖRBERED

☐ Bedöm om verksamheten kan identifieras som kritisk	Rekommendation
☐ Utse ansvarig för personalsäkerhet och kontaktpunkt	Lagkrav
☐ Gör en projektplan mot 9- och 10-månadersfristerna	Rekommendation
☐ Genomför och dokumentera riskbedömningen	Lagkrav
☐ Upprätta och följ en plan för motståndskraft	Lagkrav
☐ Skriv rutiner för kontroll, anteckning och gallring	Rekommendation
☐ Utbilda chefer, HR och berörd personal	Lagkrav

GENOMFÖR

☐ Gör befattningsanalysen – inklusive extern personal	Lagkrav
☐ Ställ krav på kontroller i leverantörsavtal	Rekommendation
☐ Säkra identitetskontrollen med äkthetsanalys	Rekommendation
☐ Kontrollera att registerutdraget är högst sex månader	Lagkrav
☐ Anteckna kontrollen – spara inga registeruppgifter	Lagkrav

FÖLJ UPP

☐ Förnya varje kontroll senast efter 24 månader	Lagkrav
☐ Uppdatera befattningsanalysen minst en gång om året	Lagkrav
☐ Spara anteckningar i två år, gallra sedan	Lagkrav
☐ Uppdatera riskbedömningen minst vart fjärde år	Lagkrav
☐ Genomför intern revision	Rekommendation

Stöd för hela kontrollprocessen

Bakgrundskontroller kräver struktur: rätt person, rätt handling, rätt anteckning – i tid. Right to Work är Sistecs digitala plattform med automatiserade processer för identitetskontroll, dokumentation och uppföljning.

500 000+

individer har Sistec träffat och kontrollerat på den svenska arbetsmarknaden sedan starten 2019.

- ✓ Äkthetsanalys av id-handlingar
- ✓ Verifiering av identitet och nationalitet
- ✓ Kontroll av registerutdrag i samband med id-kontrollen
- ✓ Anteckning av genomförda kontroller i linje med lagens krav
- ✓ Automatiserade påminnelser om uppföljning
- ✓ Integration med HR-system
- ✓ Kundportal där uppdragsgivare kan verifiera att leverantörens personal är kontrollerad

Redo när lagen börjar gälla?

Vi hjälper er att komma igång.

rtw@sistec.se

[sistec.se](https://www.sistec.se)